

اسم دارد و رسم ندارد آن را هم باید بدهند و بانهایی که میخورند بگیرند بخورند .

نایب رئیس - فعلا رای در اینست که از روی این دستور قرائت شود آن مسئله ربطی باین رای ندارد **سخنرانی** - توضیحا عرض میکنم این که گفته شد پول سوار و سرباز را بگیرند میخورند این مسئله ربطی بر ای دادن مجلس در باب این کتابچه ندارد اینجا رای میدهند که این دستور العمل مجرا شود اما مواجب سرباز را میگیرند و میخورند باید وزیر جنگ مواظب باشد و نگذارد که بخورند این تکلیف اوست نه مجلس .

(در این موقع رای گرفته شد باین طور که دستور العملهای ولایات را بطوریکه با ارسال تصویب شده امسال هم تصویب شود و یکساله معمول دارند هر کس رای میدهد ورق سفید و هر کس رای ندارد دوره آبی) (اکثریت آراء بر این شد که مثل با ارسال معمول دارند)

آقای حاج امام جمعه - اینجا یک مسئله در باب بودجه قشون است خیلی اشخاص هستند که بجهت از نظام حقوق میبرند و گمان من این است که این مسئله را کمیسیون مالمه نمیتواند کاملا اصلاح نماید زیرا که اکثر راجع بعمل است که باید معلوم شود کفان شخص بکوتی جش باید در درج و نظام بوده و حقوق داشته و حالا اولاد او هم که اندر جز و قشوق نیستند حقوق میبرند و از این قبیل بعضی اشتباهات و تقلبات دیگر است که باید وزیر جنگ این تعقیقات را نموده و بودجه جنگ را تصحیح کرده آنوقت به مجلس فرستد .

مؤتمن الممالک - در باب بودجه قشون آنچه که از پارسل تا حال تحقیق نمودیم وصی کردیم هر چه که فقط اسم بود رسمی نداشت آنها را قلم کشیدیم اما آنها که اسم رسمی داشتند ولی از آن عهده کم بودند آنها برقرارند اصلاح و ترتیب آنرا وزیر جنگ است بودجه نظامی که در کمیسیون مالمه است مال نظامی بای رکا است با ارسال هم به مجلس آمده و رای داده شده و از تومان آن را از روی تحقیق و دقت کسر نمودیم و باقی آن با ارسال از مجلس گذشت و رای داده شده محض اطلاع عرض شد (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز شنبه ۲۲ ربیع الثانی دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۳۲۰ آقا میرزا مرتضی قلیخان قرائت کردند . (اسامی غائبین جلسه مزبوره از قرار شرح ذیل قرائت شد) (آقا ملاحسن وارث) (حاجی عباسعلی) (حاجی میرزا ابراهیم آقا) (آقا شیخ کاظم) (آقا شیخ حسین یزدی) .

رئیس - راپورتی است از کمیسیون مالمه راجع باستصوابی باتابع وزارت خارجه قرائت میشود .

(قرائت شد مشر بود باینکه بیست هزار تومان از محل تذکره بعنوان استصوابی باتابع وزارت خارجه داده میشد که تقریباً دوازده هزار تومان آن در باره اشخاصی که مشغول خدمت بوده و حقوق هم دارند برقرار شده و باقی در باره اشخاصی که حقوق ندارند و این مبلغ هم از باب سته قوی نیل است و نه هزار تومان آنرا هم وزیر امور خارجه دریافت کرده و در کمیسیون مالمه با وزیر امور خارجه در این باب

مذاکره شده ابتدا وزیر امور خارجه تصویب نمیکند که در این خصوص جرح و تبدیلی شود حال رای مجلس مقدس چیست .

آقای میرزا محمود - بلی چند روز قبل وزیر امور خارجه آمدند بکمیسیون مالمه و گفتند که اگر این وجه داده نشود اداره وزارت خارجه مختل خواهد شد و قتی که صورترا ملاحظه کردیم دیدیم اینطور نیست زیرا که معلوم میشود دوازده هزار تومان باشخاص داده میشود که مشغول کار هستند ولی این اشخاص کسانی میباشد که تضمیناً بیش از هزار تومان حقوق دارند و نیز بعضی ها هستند که ابتدا مواجب و حقوق ندارند و حقوقشان منحصر بهمین محل بوده که میبایست از همین محل دریافت دارند حالاً رای مجلس در این امر چیست باید این بیست هزار تومان دله بشود یا نه و جرح و تعدیل لازم دارد یا خیر .

وکیل التجاره - در اینجا چند مسئله است اولاً باید تحقیق شود که این محل را از محل تذکره ایران میدهند یا اینکه از محل تذکره خارجه داده میشد ثانیاً از زمان مشروطیت تا کنون بجمع و خرج وزارت امور خارجه رسیدگی نشده است تحقیق شود اگر از پول تذکره توفیقی رعایای ایران را در خارج بجمع آورده است بنده این راهم تصویب مینمایم که بدهد والا فلا

مؤتمن الممالک - این مسئله ربطی بعمل تذکره ندارد فقط باید معلوم شود که این استصوابی باید داده شود یا نه .

بیان السلطنه - همین طور است که گفته شد این محل سابقاً از محل تذکره بوده حالاً آیا باید از همان محل داده شود یا نه

سیدالاحکما - این مسئله دو قسم است یکی آنکه به اشخاصیکه مواجب ندارند داده میشود و دانی آن ضرر ندارد بدهند و دیگر اینکه اشخاصیکه مواجب دارند باید در این باب تحقیقات بعمل آورده بینند مواجب آنها کفایت مخارج آنها را میکند یا نه هر گاه بجهت خرجشان کافی نیست از این استصوابی داده شود والا داده نشود

احسن الدوله - مدتیست ملاحظه میشود که تمام وزرای مالوایی که باعث خرج تراشی است پیشنهاد مجلس مقدس مینمایند آیا باقیمت در مقابل دخل هم دارند و ارائه مینمایند یا نه

وکیل الرعایا - آن اشخاصی که مواجب ندارند و از این محل استصوابی میبرند فقط در این موضوع مجلس میتواند یک مقصداری را تصویب نماید که بآن اشخاص استصوابی داده شود . و مسلم است که کمیسیون مالمه هم تمام این بیست هزار تومان را تصویب نمی کند حالاً باید منظور همین باشد بآن اشخاص که استحقاق دارند از این محل استصوابی بدهند تا ترتیب بودجه وزارت خارجه داده شود ظاهراً مجلس باید در این مسئله گفتگو کند .

مستشار الدوله - کسانی که از محل تذکره مواجب میبرند بر دو قسم هستند یکی جزء جمع و خرج است و یکی هم این است که جزو جمع و خرج نشده است فقط رتوساً از محل تذکره موضوع و در حق اشخاصی معین کرده اند پس فقط کمیسیون مالمه باید ملاحظه نماید که شخصی مثلا ششصد تومان مواجب دارد از باب آن استصوابی که میبرد محسوب شود و آنها که مواجب ندارند فلا از این محل با آنها داده شود

مؤتمن الممالک - آنچه در این باب گفتگو شد صحیح است ولی یک نکته است که باید منظور شود زیرا که این صورت و مبلغ متعلق بسه قوی نیل است در این صورت آیا باید تصویب بشود یا نه و الا مال امسال در بودجه وزارت خارجه نوشته شده است و در موقع تصویب و تنقیح خواهد شد .

مستشار الدوله - پس در این موقع نباید ملاحظه کرد زیرا که کابینه وزارت خارجه از باب حقوق خیلی تشکی دارند اگر آنها هم تصویب نشود موجب پریشانی آنها خواهد شد .

آقای میرزا محمود - اسماً این است که اگر این حقوق با آنها داده نشود اداره وزارت خارجه معطل می شود ولی رسماً مال اشخاصی است که در یزد و اصفهان و جاهای دیگر هستند آیا مال سال قوی نیل را ب همه داده اند و مجلس تصویب کرد یا خیر .

شرف الدوله - گمان نمیکند آنها تیکه در خارج هستند بیش از چند نفری باشند که از این استصوابی میبرند .

حاج میرزا آقا حسین زاده - استصوابی یک چیزی است که مجلس نمیتواند در این باب رای بدهد ولی آن اشخاصیکه استحقاق دارند و داخل در کار هستند باید ملاحظه کرد اگر چنانچه مستحق میباشد باید داد والا فلا

معاضد السلطنه - آن نه هزار تومان که باین اشخاص داده شده دیگر وزیر امور خارجه نمی تواند پس بگیرد و این مقدار که حالا میخواهند برای این است که اجزاء اداره حقوق میخواهند و این که گفتند آنها اینجا نیستند که اداره تعطیل شود آن اشخاص فقط هشت نفری بیشتر نیستند که در خارج می باشند و اجزاء اداره هم غیر از این معلی ندارند و اگر با آنها نرسد نمی توانند کار بکنند .

بحر العلوم کرمانی - بنده عرض میکنم اصل عنوان استصوابی صحیح نیست عنوان حقوق فقط مواجب است که در مقابل خدمت داده میشود و در زمان استبداد اینگونه عنوان بوده و با قسم مختلفه حقوق میبرند اما امسال که بودجه وزارت امور خارجه صحیحاً نوشته شده لازم با استصوابی نیست و هر طور در مجلس تصویب شود تماماً داده خواهد شد و این ققره راجع بعمل پارسل است این راهم باید تحقیق نمود که اگر استحقاق دارند برابر با استحقاق داده شود والا فلا

امان الله میرزا - بودجه هر وزارت خانه تا نونا باید یانزده روز قبل از عید نوروز حاضر باشد و اگر بخواهند چیزی بر بودجه اضافه کنند باید علت آن را وزراء بگویند تا خاطر و کلاهی محترم از آن مسبق شده آن وقت رای بدهند یازده کنند مثلا بودجه وزارت جنگ چهار کرو است و وزارت جنگ اظهار میدارد که مواجب سلطانی که در سر خدمت و ساخلو است باید اضافه داده شود آن وقت ماملت را میدانیم و تصویب می نائیم اما از این پیشنهاد وزارت خارجه بنده چیزی ملتفت نمی شوم مقصود این است که باید علت افزایش بودجه معلوم شود .

وکیل الرعایا - آن نه هزار تومان را که داده اند آن با خودشان است البته آنوقت دخل هم بود خرج هم بوده است اما آیا باینهم که این استصوابی را که در واقع حقوقی است میبرند کمیسیون باید دقت کند یا نه .

مجلس حضرت - بنده خودم را اجزاء و وزارت خارجه بوده و مستموز استصوابی هم میردهام و این استصوابی را نرمان صادر میکردند و از محل تذکره ایران دلد می شد و بعد اضافه بجزایه دولت میپرداختند ولی پارسال این مسئله را کمیسیون دقت نکردند و این چیز تازه نیست که حالا میخواهند بگیرند عقیده بنده این است که اسهز در این خصوص آنچه لازم است باید ملاحظه و مراعات شود و بعد که بودجه وزارت خارجه از مجلس گذشت و تصویب شد البته اینطور چیزها موقوف میشود ولی اگر امروز این استصوابی داده نشود میدانم که خیلی از اجزاء وزارت خارجه هستند که نمیتوانند خدمت کنند و امورات وزارت خارجه معطل میماند و اینکه میگویند بعضی از آنها در خدمت نیستند همه خیلی کمی هستند ولی باقی دیگر مشغول خدمتند

وکیل التجار - بنده فقط يك نکته عرض کردم گویا ملتفت نشده اند عرض کردم که بودجه سال های قبل وزارت خارجه را ملاحظه نمایند اگر این وجه بهیچ اسم از محل تذکره داده شده و جزو خرج آمده است بهمان ترتیب که گفته شده ملاحظه کرده بستند این داده شود و اگر در بودجه نیست تعقیب شود که بچه اسم محل داده میشد تا معلوم شود **ساعتها وزارت** - لازم است تاریخ استصوابی را حضور و کلاهی محترم تشریح کنم تا دست بصیر شوند بعد از اینکه مشیرالدوله مرحوم لزوم ترتیب اداره منظم را در وزارت خارجه دید صورت ظاهر امر تبصیر نموده ضمناً نظامنامه مشتمل بر چندین فصل موضح بمستطع همایونی ترتیب دادند و یکی از مواد اینستکه در هر سه سال به سال ترتیب ورته و اضافیه مواجب داده شود و برای بعضی موافقی که در کار تذکره پیش آمده بود تذکره را از صورت مقابلیه بدون آورده و هدانی کردند و در سال اول اضافه عمل کرد پیدا شد و میداند آزمون تا يك معنی پیدا میشد فوراً دستخطی بود از شاه گرفته میشد و مواجبا اشخاص بی تناسب میشد مرحوم مشیرالدوله هر سالی یک مینویس را از دهان این و آن در میآورد و در حق اجزای با کار بطور مقرر یعنی استصوابی میداد مثلا در يك تقسیم مدیر وزارت خارجه يك صد تومان برد معاون شصت تومان و ثبات چهل تومان در این ضمن بعضی هم که کسر مواجب داشتند از اجزا چیزی ننگرفتند از آن مرحوم و این قلم تصویب یا دزدان استصوابی تا يك حدی و زمانی خیلی معفوظ بود بعد از آن حال خارج شد حال عقیده بنده که یکی از اعضای کمیسیون مالمه هستم اینست که فقط مجلس مقدس اگر با این حال تصویب میکنند در کمیسیون مالمه جرح و تعدیل می شود یعنی ملاحظه اجزای با کار کرده بمسئله باقیمانده را بمجلس مقدس آورده تا بگذرد و این را هم عرض میکنم این راجع بنده بیچیزی نیل استعمال قوی نیل مقداری گرفته شده است

حاج سید نصر الله - پارسال هم تقریباً يك همچو لایحه بمجلس آمده و قرائت شد و ملاحظه نمیشد کشفه قوانینی که در این خصوص در شرح معین شده استخراج کرده و بمجلس آمد و بیکدفعه هم قرائت شد بعد بعضی گفتند که این مطالب در جامع عباسی هم نوشته شده و حال آنکه زحمتها کشیده شد تا این قوانین استخراج شد و در جامع عباسی هم با آنکه بفارسی نوشته شده جلوگیری از این مفاسد نمیکند گمان بنده این است حالاهم موافق آن صورت آقای آقا شیخ ابراهیم زنجانی چیزی نوشته اند و در کمیسیون هدلیه هست آنرا بمجلس بیآورند و قرائت شود که این لایحه از تمام لواجیح مقدم تر است اگر چه این هم ده بیست روز طول خواهد کشید فعلاً چیزی که نظر بنده میرسد که جلوگیری فوری میشود این است که هشت نفر از اعضاء در عدلیه یا در الحکومه حاضر شده و این مقصود را که جمع شده اند استطلاع نمایند و بقدرت قصیر آنها را مجازات دهند تا آن لایحه از مجلس بگذرد بدین معنی است پس از آنکه مجازات در کار شد دیگر نظم شهر مختل نخواهد گردید

آقا شیخ محمد علی - بدیهی است که وضع قانون دو قسم است موقتی و دائمی و هر گاه قانون مجازات نباشد بکلی رسته نظم مملکت از هم گسیخته میشود و آن بیان آقای حاجی سید نصر الله کافی بود با این از آقایان و کلا وقتها و اهل علم و حقوق با حضور حجج اسلام بنشینند و چند ماده راجع این موضوع بنویسند و با همان کمیسیون عدلیه چند ماده نوشته و نتیجی کرده به مجلس بیآورند که زود تر از مجلس گذشته و اشرار به مجازات برسند و باید يك قانون موقتی قلمناوخته شود که از این شرارتها جلو گیری بنماید

آقا شیخ حسین - شکر میکنم که آقا از پارسال تا حال مسئله جامع عباسی دونظرشان مانده و پیشتر مامولی علیه وآله قانونی که گذاشته جلو گیری از تمام شرارتها مینماید اما نباید در اجرای آن ملاحظه در کار باشد در قانون باید در حق همه کس بالسویه مجری شود پارسال هم بنده عرض کردم حالا

هم مرض میثامیم که همان قانون شرع که هشتاد تا زیاده بجهت شارب الضمر معین شده باید در حق همه جاری شود همین طور در سایر موارد باید قانون شرع در حق همه جاری شود نه اینکه ملاحظه در کار بوده بگویند این مثلا از فلان قایل است باید رعایت کرد

آقای میرزا مرتضی قلیخان - تقریباً عقیده بنده را آقای آقا شیخ حسین گفتند و خیلی تاسف میخورم که ایران پارلمان داشته و بنشینند از برای شارب الضمر و غیره قانون معین کنند و حال آنکه هزار و سیصد سال قبل برای شارب غمر قانون معین شده است و همین طور برای اشخاصی که از روی بدستی تشهر سلاح نمایند جزو مفسد فی الارض هستند بعقیده بنده همین قوانین باید در حق آنها مجری شود

لسان الحکما - این چند ماده که گفتند علماء و کلاهی موقتاً بنویسند صحیح نیست راست است که از ماهزار و سیصد سال قبل تا کنون قانون داریم ولی تا حال بوضع اجرا گذاشته نشده است و چیزی که از مجلس بیرون بیاید رسمیت داشته باشد و باید همان چند ماده قانون را روی کاغذ آورده و از مجلس بگذرد تا رسمیت داشته باشد

حاج سید نصر الله - همین قوانین که در شرح معین شده است باید از کمیسیون هدلیه خواست اما مسئله بنیاه فروعی دیگر قانون میخواهد البته باید حکومت جاوگیری نماید و هیچ اهمیتی هم ندارد و میتواند در یک روز این مسئله را موقوف نماید و همچنین در باب فواحش و غیره هم کمیافته میروند و بعضی مفاسد مترتب می شود آن راهم باید حکومت آدم بگذارد و جلوگیری نماید قانون نمیخواهد بل میسر از وقوع مفاسد قانون مجازات لازم است آنها هم بطوریکه عرض شد فوراً کمیسیون عدلیه آن مواد لازماً نوشته بدهند و پیش از این نباید در این موضوع مذاکره کرد

رئیس - در این باب گویا مذاکرات باندازه شد در خصوص بیاه فروعی و غیره هم همانست که گفتند لازم قانون نیست و برعهده حکومت است که تدقیق نماید چطور که سابق هم تدقیق بوده و از بابت مجازات هم همینطور که گفته شد در کمیسیون عدلیه زودتر نوشته شده و از تمام لواجیح مقدم بدارند و اینهم تلگرافی است از شاهزاده ظل السلطان رسیده و بجهت استحضار آقایان و کلا قرائت میشود

(به عنوان ذیل قرائت شد)
(از شیراز بهار ان ۱۸ رجب الثانی)
جناب جلالت آبا میرزا مرتضی قلیخان وکیل محترم مجلس مقدس شخص با غیرت متدین باید بدولت و ملت هر دو خدمت بکنند و هیچوجه هم منت نگذارد از روزی که از طهران حرکت کرده ام تا امروز از هیچ طرف بمن بقدریک یرکاهی تقویت و همراهی نشده از خودم چندر مخارج کرده چه اردوی منظمی راه انداختم و از روزی که فارس پاس من شده يك پول سیاه و يك بزغاله در این مملکت سرقت نشده و مال مردم حیف و میل نگردیده نظم راه و حرکت قوافل نومی است که دشمن های منم نمی توانند منکر شوند تنخواه بانک که سالها بود توقیف بود و حرکت نمینوالست بکنند دوست هزار تومان و بیشتر این چند روز حرکت دادند اولاد قوا مالک با کمال انسانیت و معقولیت مسافر شدند در سایر مطالب هم به موقع خودش اگر خدای بخواهد وزنه

باشم بوقع اجرا گذاشته خواهد شد سنکرها ای که از چند سال قبل باین طرف در خانه ها ساخته بودند و از صدای تفنگ تا صبح کسی خوابش نمیرد تمام ربا خاک برابر کردم متهمین را هم تمام آورده گفتن مطابق قانون و شرع مقدس انجمن ایالتی بنام بنده های سایر انجمنها و جمعی دیگر مشغول تعقیب شوند مطابق قانون و شرع مطاع هر چه حکم کردند مجری بدارم ایلات هم در کمال نظم خوبی است همه از گرمسیر به بیلاق آمدند اگر صلاح بدانید باولای دولت قاهره و مجلس مقدس این تلگراف را نشان بدمید و قرائت کنید

آقا سید جعفر - بر همه کسی معلوم است که یکسال و نیم است که باهالی فارس چه گذشته و تقریباً این آخر الدوامی بود برای امنیت آنجا حالا اگر با شاهزاده ظل السلطان همراهی شود البته امنیت صحیح پیدا خواهد شد و الا رشته آن مملکت از هم پاشیده خواهد شد

آقا شیخ یوسف - بنده امروز نمیتوانم از شاهزاده ظل السلطان تشکر بنمایم زیرا که شاهزاده ظل السلطان هر کجا که باشد بزودی میتواند آنجا را امن بنماید و پارلمان حق ندارد از اینکه از شاهزاده ظل السلطان تمجید نماید ولی بنده میتوانم وقتی از شاهزاده ظل السلطان تشکر کنم که آن مملکت را بطور قانونی اداره نمایند و الا در باب امنیت تمجید از ایشان کردن تمجید نیست و يك نکته دیگر که هست اینستکه کلا کمال دقت و مراقبت را در امور حکام بنمایند که اگر بکوفت شکایتی از حکام بشود بدون تعقیق و رسیدگی در مجلس ذکر می اذاد نشود پس باید از هر يك از حکام که چیزی شنیده میشود از روی بصیرت و تعقیق در آن باب مذاکره شود که اسباب دل سردی آنها و خرابی ولایات حاصل نشود

امان الله میرزا - عقیده بنده این است که باید از وزرای ما و حکام ما که دعوی مشروطیت طلبی مینمایند اثرات بروز کند بلفظ نمیشود قناعت کرد ما باید بطرق صحیحه بناییم که اثرات خوب از ایشان بروز مینماید مثلا سیه دار را من میدانم که مشروطه طلب است زیرا در موقتی خیالی مهمم از ایشان خدمت بروز کرده و همچنین شاهزاده ظل السلطان که در این موقع فارس را امنیت داده اند و این تلگراف را هم کرده اند تا اطلاع حاصل نمایند که آیا توجه و کلا بآن طرف معطوف است و اگر ایشان آن مملکت را بطور قانونی اداره نمایند البته کمال همراهی خواهد شد و یقین است که ایشان هم فارس را اداره خواهند فرمود

رئیس - لایحه وزارت داخله و وزارت مالمه در باب مواجب مرحوم عباسقلی خان تلگرافی که در وقت مساوجیلاغ متقول شده و راپورتنی از کمیسیون مالمه رسیده قرائت میشود

(کافه وزیر داخله و وزیر مالمه قریب بمضمون ذیل قرائت شد)
مرحوم عباسقلی خان تلگرافی که در دایمه ساوجیلاغ کشته شده دوست و هشتاد تومان که بخرج آذوقه ایشان آمد مواجب دارد و حالا از خاکبای میاوست استخدا شده و فرمان هم صادر شده که مواجب او بهیچ کس در حق بشارت خاقان پس آن مرحوم برقرار شود این است که مجلس فرستاده شد تا برای

مؤتمن الممالک - مرحوم عباسقلی خان این مواجب را از اجداد خود دارد و مواجب تلگرافخانه او هم آنقدر نبوده گویا صد و بیست تومان باشد و ممکن است هم چندان ندارد اگر تمام مواجب هم بر او داده شود گویا ضرر ندارد

حاج میرزا علی آقا - چون این شخص در واقع در راه خدا کشته شده و بمصدق آیه مبارکه (ولا تعصبن الذین فی سبیل الله امواتا بل لایمیه عند ربهم یرزقون) باید اجیاه فرض نمود و مواجب او را بوجه او داد

آقای میرزا مرتضی قلیخان - گمان این است که نصف از این مواجب را باید بنا بقانون متوفیات داد و نصف دیگر را اؤاال در حق ورثه او باید جدیداً برقرار کرد

حسن علی خان - در همه جای دنیا در این مواقع رسم است که دولت مجبور است ورثه کسانی را که در جنگ کشته میشوند کفالت و پرستاری نماید و در اکثر جاهها قید میشود که مواجب ربا اطفال

صغیر او بدهند نه اولادی که خودش قابل خدمت است و معنی اعانه این است که با طفالی که نان آور نداند و از عهده کاری بر نمی آید باید دستگیری شود

امان الله میرزا - کار ما اینست که در موقف دادن حقوق تصویب نماییم و در موقف قطع کنیم در این مواقع در همه جا معمول است که يك وجهی از طرف دولت بدو یا باینگونه اشخاص داده میشود و بعد مواجب آن شخص هم در حق ورثه او مادام الحمر برقرار میشود و بعد از آن قطع میشود

آقا شیخ حسین - ظاهر آرای اغلب و کلا اینست که يك نصف آن بقانون متوفیات تا پانزده سال بورنه او داده شود نصف دیگر هم بتصویب مجلس بنام ورثه داده شود که مادام الحمر در حق آنها برقرار شود

رئیس - مطلب در اینجا در حق پیدا کرد که آیا آن نصف ثانی مدت داشته باشد یا اینکه مادام الحمر برقرار شود چون آراء مختلف است باید رای گرفت

بحر العلوم کرمانی - اصل وضع نصف ثانی چون بمقتضای حال مملکت است مدت لازم ندارد

امان الله میرزا - چطور میشود که از برای او تعیین مدت نمود (زیرا که از جمله ورثه او آرزو برش است که بعدها عاجز تر خواهد شد پس باید مادام الحیات باشد)

حسام الاسلام - چیزیکه در ازای خدمت بکسی داده میشود باید دائمی باشد نه موقتی

رئیس - پس ظاهر آرد این مسئله اختلافی نیست (همه تصدیق کردند که خیر)

رئیس - يك فقره شرحی است که از وزارت مالمه و یکی هم از وزیر جنگ رسیده که دهمه اوله قرائت میشود معنی استحضار خاطر و کلا بعد در مجلس دیگر مطرح مذاکره خواهد شد اینکه از طرف وزارت مالمه است در باب مواجب و جیره و عایق دکتر (لندنی) است

اشاء داشت باینکه مواجب جیره و عایق دکتر مزبور در جزو بودجه سلطنتی منظور شده ولی مشارالیه بموجب کتیرات از بودجه دولت میخواهد و برات جیره و عایق صادر و داده شده ولی برات مواجب هنوز پرداخته نشده در این خصوص رای مجلس چیست آیا در بودجه سلطنتی محسوب شود یا از بودجه دولتی

رئیس - فقط قرائت آن برای استحضار بوده و حالا مورد بکمیسیون مالمه بآنجا اعضاء کمیسیون ملاحظه کرده بمجلس بیآورند

(و این هم شرحی است که از وزارت جنگ رسیده در باب بعضی اجناس که بقرافخانه آورده اند در عهد شاه مرحوم خواسته شده بود و حالا تکلیف خواسته اند بر اینکه چون برانش صادر شده قیمت آن داده شود)

رئیس - این مطلب اول بکمیسیون مالمه رجوع شد و از آنجا بکمیسیون جنگ رفت و بعضی که اطلاع دارند میتوانند توضیحاتی بدهند

آقای میرزا مرتضی قلیخان - بنده در کمیسیون مالمه بوده ام که این مسئله دو آنجا مطرح شده چند روز هم مذاکره شد ولی اغلب از اعضاء در این مورد بی اطلاع بودند این بود که کمیسیون جنگ فرستاده شد و آنها از وزیر جنگ توضیح خواهند

بودند وزیر جنگ هم صورتی نوشته در مجلس دیگر قرائت میشود .

هرک الدوله - چون این اسباب را به موجب دستخط شاه آورده اند نمیشود رد کرد باید قبول نمود .

رئیس - فردا سه ساعت بفرروب مانده مجلس خصوصی است و روز سه شنبه هم بودجه بپس مطرح خواهد شد .

(مجلس چهار دقیقه بفرروب مانده ختم شد)

مذاکرات روز سه شنبه ۲۵ شهر ربيع الثاني ۱۳۲۵ دارالشورای ملی
(صورت مجلس جلسه قبل قرائت شد)

اسامی فائین جلسه قبل
(آقامیرزا فضلعلی آقا) (رئیس اتجار) حاجی میرزا بابا اظهار شد علت فیت آقامیرزا فضلعلی آقا بواسطه عارضه کسالت است که عارض شده .

رئیس - جناب حاجی سید ابراهیم وکیل شاهرود تشریف آوردند معرفی شونده انشاء الله مبارکست عموماً ایشانرا بعنوان وکالت تبریک گفتند .

حاجی سید ابراهیم - از این اظهار مرحمت جناب آقای رئیس خیلی متشکر هستم و امیدوارم که آنچه وظیفه و لازمه تکلیف و کالت و حسن ملیت است بعمل آورده و ذره از خدمات را به ملت کوتاهی و مسامحه نکرده از عهده ادای آن برآیم .

مستشار الدوله - در خصوص قضیه ناگوار بیله سوار که مکرراً در مجلس ملنی مذاکره و معلوم شد که بعنوان یک تراس اسب که از طرف روس به طرف ایران فرار کرده بوده است یک نفر صاحب منصب روسی باشش نفر سالدات مسلح بضاک ایران گذشته یک یا دو نفر شاهسون از طایفه قوچه بیکلو را کشته بدین واسطه منازعه فی مابین چند نفر از قوچه بیکلو ها با صاحب منصب و سالداتهای روسی شده در این منازعه آن صاحب منصب و دو نفر سالدات کشته شده و فوراً سالدات زیادی بطور نظام از سرحد گذشته

بسمت بیله سوار پوروش آورده کمر کفاته دولتی را سوزانده و قارت کرده مجدداً عده قشون منظمی وارد خاک ایران شده چندین قریه را تهب و غارت نموده آتش زده اند و جمعی کثیر از رهایای ایران را از مرد و زن فرسوده این اخبار از روی اخبار و رایورهایاتی است که سالار موقر که بجهت تحقیقات این قرقه مخصوصاً اعزام شده بود و حاکم اردبیل و دیگران نوشته اند در این باب از وزیر امور خارجه توضیحات لازمه سؤال شد و عده صریح داده بودند که تفصیل واقعه را بعد از تشکیل تحقیقات مجلس اظهار دارند حال از قرار معلوم یک نفر صاحب منصب با دو سه هزار نفر قشون منظم بپسرحب ایران آمده و التبتانوم (انام حجت) سستی بفرمانفرمای آذربایجان فرستاده که متعوی چند تکلیف بفرستد و شاه است اگر در میان آنها دو سه نفر تکلیف

ممکن القبول هم باشد آنها را بصورت وسرمتی خواسته است که دولت علیه ایران با اینکه برعایت روابط دوستی و مجبوری با دول همسایه همیشه نهایت مراقبت را داشته است اگر بخواهد آنها را بپیمان شکل و ترتیب اجرا داد در چهار مشکلات عظیمه خواهد شد بادهوری بیش قدمی دول مغرب زمیندر خط تمدن و ترقی و انسانیت خیلی جای تعجب است که قشون منظم دولت دوست همچواری

در عین صلح حادثه ذمیه ایام جنگ و امر تکب شود و حال آن که دو سکندر انسی های بناملل سعی و گفتگو میشود که در ایام جنگ هم نسبت بنسوان و اطفال رهایای بیچاره تعدیات چاپرانه از قبیل تهب و قتل و سوزاندن واقع نشود و قوانین بین الملل اجازه آنرا نمیده عوض اینکه در این موقع کار گذاران دولت روس برضایت اولیای دولت علیه و استمالت باقی ماندگان مقتولین این طرف اقدام و متجاوزین قشون روس را بغناک روسیه اعاده دهند این قسم تخطیات و تعدیات را نباید می کنند اگر چه این مطالب خیلی مهم است و جا دارد که همه مذاکره را کتار گذاشته در این باب حرف بزنید چون اطلاع کامل نداریم که در این چند روز در

میان اولیای دولتین چه اقداماتی جاری شده و چه نتیجه حاصل شده است بیشتر از این مصدع آناپان گرام نمیشوم ولی لازم میدانم که وزیر امور خارجه را خواسته توضیحات مقتضیه را از ایشان بخواهم (عموماً تصویب سکردند که وزیر امور خارجه خواسته شود)

رئیس - اینهم راپور نیست که مبصر الملک فونسول ایران مقیم باد کوبه که بجهت تحقیقات مخصوصاً مامور شده بودند داده اند محض استحضار آقایان و کلا قرائت میشود (قرائت شد از فرار ذیل)
(از اردبیل بطهران ۲۵ ربيع الثاني)

نمره
وزارت خارجه وضع سوخته و خرابی بیله سوار و گمرک خانه ایران خیلی دلغراش است اهالی را خواسته تحقیقات لازمه را نمود معلوم شد هم ربيع الاول یکشنبه دو از ظهر گذشته دوی قولازف کماندان روس بعنوان اینکه اسبش بطرف ایران فرار کرده بدون اطلاع گمرک خانه ایران برخلاف قوانین معموله باشش نفر سالدات مسلح داخل ایران شده نایک ورس تاخته یکنفر از نوکر های قوچه بیکلو ها آنا نام را با تفنگ میکشد قوچه بیکلوها اتفاقاً در بازار بیله سوار خرید میکردند بامداد نوکر رفته میانه آنها و کماندان و سالدات هاشلیک شده کماندان و دو نفر سالدات مقتول یکنفر سالدات مجروح خودش را بطرف روس میفرساند مقتل کماندان و سالدات ها در یک ورسی ایران است بلافاصله سالداتها به بیله سوار ریخته فریه و گمرک خانه را بانفط آتش زدند یکصد وسی و پنج خانه را سوزانده سی هفت نفر بقتل رسانده قریه را غارت کرده اند چهار روز بعد قشون روس در دستفرمان دیمناپوف بقریه زرگر ریخته هفده نفر کشته دو بیست و هفتاد و هفت خانه را آتش زده غارت کرده اند سه روز بعد از سوزاندن زرگر قشون روس جواد کند را آتش زده غارت نموده اند هفتاد و پنج خانه سوخته است تمامی دهات سوخته منضمه زر را برای العین ملاحظه نموده خسارات ایرانیان در بیله سوار یکصد و هشت هزار سی و پنج تومان مستعلی بیکلو یک هزار و هشتصد و دوازده تومان زرگر چهل و یک هزار و نهصد و هفتاد و شش تومان جواد کند بیست و دو هزار و نهصد تومان صورت خسارت گمرک خانه دولت را رئیس گمرک آستارا عرض خواهد کرد رئیس مستظفین روس را دوباب تأمین دهات دیده مذاکره نموده یازدهم ربيع الثاني اهالی متوادری زرگر بجواد کند و قریه قاسم لورا جمع و جبا های

خودشان عودت دادند اهالی مستعلی بیکلو از ترس قاچاق های روس یرم بلوهای روس خیلی شکایت میکنند نمی توانند بقریه خودشان برگردند فدوی بلنکران رفته در این باب بانجا لنگ مذاکره می کند تلگراف را باردیبل فرستاده فردا خیال هزیمت را دارد

رئیس - روز پنج شنبه وزیر امور خارجه را میخواهیم که بیایند در این باب توضیحات بدهند و این هم لایحه ایست که از انجن مظفری در باب جمع و خرج سه قوی نیل باوجهی که بعنوان بانک گرفته شده قرائت میشود قرائت شد مشر بر اینکه اولاً جمع و خرج سه قوی نیل و سنوات قبل با وجهی که بعنوان بانک گرفته شده و بقایای حکام معلوم شود و ثانیاً بموجب قانون اساسی دیوان محاسبات را تأسیس نمایند تا عمل مالیه باین قسم مضل نماند .

آقا سید حسن تقی زاده - بنده در خصوص مالیه عرض میکنم و از باب مالیه خیلی مشوش هستم و خیلی حرفها هم گفته می شود شاید بعضی از آنها صحت داشته باشد و بعضی از آن هم صحیح نباشد ولی اینجا همین قدر گفته میشود که تصرفات و تصویب و نظارت در مالیه مخصوص بمجلس است گمانم اینست که اگر مجلس هم نبود زیاده بر این خراب تر و مغشوش تر نبود و هیچ معلوم نیست که چه حواله داده میشود چه خرج می شود و علت آنست که ملاحظه شخصی میشود مثلاً درسی سال قبل یکی در فرنگستان درس خوانده و حسن ظنی درباره او حاصل شده او را همانطور بحال خود او میگذارند که دیوان محاسبات شش ماهه شما را از قرار معلوم صنیع الدوله طوری مغشوش کرده است که هر گاه بجهت همین بای تخت حادثه رخ نماید اگر بقدر ده هزار تومان پول لازم بشود این جزئی مبلغ هم وجود ندارد و پول نیست که بقشون داده شود و جهت اینست هر چند

روزی که یک وزیر روی کار آمد آن وزیر جدید بواسطه خسارت ترتیبات وزیر سابق را بکلی برهم میزند رو از میان میبرد میبرد چنانچه جناب ناصر الملک ترتیب میزبانی علمی را که ماهه ترقی و سعادت بود فراهم آورد صنیع الدوله بواسطه حسادت برهم زد و همچنین ناصر الملک زحمت ها کفیده بهر ترتیبی بود مادل سیصد هزار تومان و کسری پول اشرفی را بدست آورد که جناب مضر السلطنه در مجلس مخصوص گفت این آخرین پول خزانه سلاطین کیانست و باید خیلی مراقبت شود

و ناصر الملک بجهت بیست هزار تومان بر داشتن از آن اجازه قانونی هم داشت منهدا اجازه از مجلس خواسته و خودش را مقید کرده قرائت گذاشته بود که برای برداشتن یا تشریف هم اجازه از مجلس بگیرد حال کوران اشرفی ها و آن وجوهانی که شب های ماه رمضان به آن طورها از مردم گرفته شد چه شد یر گرام ناصر الملک این بود که همیشه دولت مبلغ سیصد هزار تومان در بانک پول نقد داشته باشد و بعد از رفتن ایشان معلوم شد که چهار صد هزار تومان ذخیره کرده بودند حالا نه آنست و نه در گمرک چیزی مانده نمونه نه در جای دیگر محل صریح - الوصولی دارند و از قراریکه شنیده میشود بعضی حوالجات داده شده گویا هم صحیح باشد مثلاً از جمله یکصد و بیست هزار تومان در این موقع بامیر

بچادر حواله داده و همچنین نظام الملک بیست هزار

بچادر حواله داده و همچنین نظام الملک بیست هزار